

"EDINOST"

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

"Edinost" stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta 3.—; " " " 4.50 "
za četrt leta 1.50; " " " 2.25 "

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

Na naročbe brez priložene naročnine se upravnštvo ne ozira.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

*V edinosti je moč.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Torrente št. 12. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglas in oznanila se računajo po 7 nov. vrstica v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravnštvo v ulici Torrente 12. Odprte reklamacije so proste poštnine.

Slovenščina v srednjih šolah na Primorskem.

(Konec.)

Na stran pustivši Pazinsko gimnazijo, ki ima uže dlje časa urejen nauk iz hrvaščine po vseh razredih, obrnimo se naposled k Tržaškimi srednjim šolam.

Da na mestnej gimnaziji in realki ne hoté ničesar slišati o slovenščini, o tem se ne bodemo čudili, ker poznamo zagriženost lahonsko.

Od 1860. do 1868. je poučeval slovenščino na tržaški drž. gimnaziji naš pesnik Fran Cegnar in njega učenci so bili razven mnogo drugih tudi plodni pisatelji in znani rodoljubi: prof. Križman, župnika M. Sila in J. Sancin, Dr. Pertot, prof. Rebec, dr. L. Vidrič in dr.

O nemški državnej gimnaziji piše "Narod" št. 20:

"Novice" leta 1861 str. 320 pripovedujejo, da je bilo istega leta mej 246 dijakov 41 Slovencev, ki so se v treh tečajih učili, v prvem in drugem po nemški, v tretjem pa slovenski.

Leta 1862. je bilo 39 slovenskih dijakov, mej njimi eden Hrvat, ki je izvrstno napredoval; v prihodnem letu je bilo vseh dijakov 252, 37 Slovencev, 46 pa taci, ki sami niso vedeli, kaj so. Pri končni slovesnosti govoril je Martelanec slovenski, jedno leto poprej pa Rebec.

Če zasledujemo poročila leto za letom, nahajamo vselej le tri tečaje; tako do leta 1881. ko se je v vseh treh tečajih po slovenski učilo. Takrat so bili dijaki tako razdeljeni: v prvem oddelku dijaci 1., 2., 3 gim. razreda; v drugem oddelku dijaci 4., 5. in 6. gimn. razreda, v tretjem pa sedmo- in osmošolci. Nemci niso imeli pouka.

V letih 1882 do 1884 sta bila samo dva oddelka sé slovenskim poučnim jezikom; leta 1884/5 zopet trije, pa inace razdeljeni kakor pred tremi leti, namreč tako, da so bili v drugem tretje-, četrto-, peto- in šestošolci (čujte, čujte!) Leta 1885/6 so bili prvokrat štirje tečaji, po dva in dva razreda vkupej; isto tako je bilo leta 1886/7; dijakov je bilo nad sto.

Da mora biti poučevanje sitno, če se peha 120 dijakov vsako leto v štiri tečaje, je jasno.

"Narod" pravi dalje, da je naše politično društvo "Edinost" za Primorsko leta 1881. in 1885. odposlalo na Dunaj spomenico, naj se uvede slovenščina v vsak razred za Slovence kot obvezen predmet.

Opomniti je, da je politično društvo "Edinost" to storilo in sicer leta 1881. in 1884., ne pa leta 1885. Tržaški nemški in italijanski listi, nemški listi v Gradcu in na Dunaji so bili zagnali krik proti uvedanju slovenščine kot obveznega predmeta za Slovence in so zadevo tako zasukavali, kakor da bi se hotelo ves gimnazij posloveniti. Necega slovenskega učitelja so celo hoteli prestaviti, ker je pre nemir delal v učiteljskem zboru. Za pravične zahteve slovenske potegovati se pravi se pri Nemcih "nemir delati".

Potem je postal gospod vitez Klodič, nadzornik za ljudske šole na Primorskem, tudi nadzornik slovenskemu pouku na srednjih šolah primorskih. Tudi on je stavil predloge glede uvedanja slovenščine v vsak gimnazijski razred. Prvo leto, ko je on bil nadzornik slovenskega pouka, bil je raztegnol tiste "staroslavne" tri tečaje, ki so na nemški gimnaziji obstali blizu četrstoletja, na štiri razrede, in tako sam program nemške državne gimnazije od leta 1886-7 kaže str. 38 štiri tečaje; v I. oddelku, (32 dij.) poučeval je g. Pokorn, v II. oddelku (28 dij.), v III. oddelku (19 dij.) in IV. oddelku (17 dij.) pa gosp. dr. Glaser. Bila sta po dva in dva razreda sklopljena. To je trajalo edno leto.

Program istega leta str. 56 pravi, je bilo vseh slovenskih dijakov 110, Hrvatov in Srbov 26, tedaj Jugoslovanov 136, zatorej 34 odstotkov.

Vsled tega lepega števila slovenskih dijakov pa je na predlog Klodičev ministerstvo odločilo vsakemu razredu po dve uri slovenskega pouka. Na višjej gimnaziji poučuje slovenščino eden učitelj; na nižjej gimnaziji opravljata ta posel dva učitelja. Tako je tedaj po mnogoletnih in ogromnih naporih prišlo nekaj reda v slovenski pouk na gimnazij.

Posebno koristno se nam zdi, da se v 6. razredu čitajo narodne pesmi slovenske in da se v 8. razredu drobneje razlaga novo slovensko slovo.

Kar se slovenščine na državni realki tiče, nam kaže lanski program prav borno število Slovencev; vseh vkupaj je bilo 16, vseh dijakov pa 244, zatorej blizu 7 odstotkov. Na tem zavodu se še uče v "starodavnih" treh tečajih, in je po minist. ukazu z dne 7. novembra leta 1870. št. 11.436 za te učence obvezen predmet, čijih stariši ali skrbniki to izrečno žele. Kakor smo rekli, je po programu bilo preteklega leta 16 Slovencev, učilo se je po slovenščini 19 učencev; v I. tečaju 8, v II. 7, v III. pa 4 učenci. Izvedeti pa ni

mogoče, v katerem jeziku se je poučevalo; drugega se pa tudi ni učilo kakor slovnice; o zgodovini slovenskega slovstva ni duha ne sluha. Na realki uči ta predmet g. Urbas.

O tej priliki moramo izreči željo, naj okoličani vselej zahtevajo, da se njihovi otroci slovenski uče, kadar jih privedejo v srednje šole v Trst. To zahteva poštenje pa tudi osobna korist. Tisti Slovenci, kateri se v mladih letih tukaj nauče dobro slovenski, italijanski in nemški, imajo posebno kot juristi lepo prihodnjost. Zdjaj se nekako odganja mladina od srednjih šol uže po visokej učini. Nam Slovincem uže tako nedostaje dovolj domače inteligence. Pošiljajte zategadelj, okoličani, svoje sinove na srednje šole, pošiljajte pa nadarjene mladeniče v Trst, kajti v sedanjih časih je treba mnogo napora in truda, da se pride v akademično izobražene slojeve človeške družbe.

Glavni zbor

tržaške ženske podružnice sv. Cirila in Metoda dne 14. aprila 1888.

Okolo 6. ure zvečer se je zbralo do 35 družabnic v prostorih čitalničnih; ker je bilo zatorej dovoljno število navzočih, začne prvomestnica gospa V. Valenčičeva zborovanje z nastopnim lepim govorom:

Čestite družabnice!

Zopet mi je čast pozdraviti Vas po ednem letu s tega mesta! — Odbor je sklical današnji glavni zbor, da Vam natanko poroča o vsem svojem delovanju v prošlem družtvenem letu. Nečem tu točno razkladati Vam, spoštovane družabnice, ob odborovem delu in njegovej požrtvovalnosti, kajti v vsem tem Vas izveštuje gospodični zapisničarica in blagajnica. Vender dovoljeno mi bodi oznaniti uže zdaj, da smo imele mej letom dve krasni otroški veselici in sicer v dan sv. Cirila in Metoda 5. julija v otroškem zabavišču in nedavno smo bile pripravile prelepo božičnico ubožnim otročičem v tukajšnjih prostorih. Izvestno ste marsikateorej izmed čestitih dam še živo v spominu ti dve krasni zabavi. In kdo je bil v pomoč, da ste se obe otroški veselici tako lepo izvršili? Me družabnice skupaj. Tudi vé ste pridno znašale obleke in drugih darov; zatorej tisočera hvala vsem v imenu obbarovane siromašne dece, ki

tudi v prihodnje ponižno prosi naše pomoči, katere upam da jej ne odrečemo. Čeravno je bil začetek silno težek in dasi so morale odbornice o raznih prilikah čuti kakšno grenko, proseče podpore otrokom, vender je osvedočen odbor, da načeto delo bode vedno bolj napredovalo in da se bo naša podružnica zmiraj bolj širila. V ta namen Vas, spoštovane družabnice, še enkrat prosimo prijazne podpore! —

Druga točka dnevnega reda je bilo: poročilo zapisničarico o letošnjem družtvenem delovanju, to je od poslednjega zbora 13. marcija 1887. do zdaj.

Gospa prvomestnica povabi gospodično zapisničarico Justino Michelli, naj čita svoje izvestje, ki se glasi tako-le:

Slavni zbor! Načelnistvu našemu je dolžnost poročati denes slavnemu zboru o delovanju odborovem v teku prošlega družtvenega leta.

Zadnjič so bile izbrane v odbor z aklamacijo za prvomestnico gospa Vekoslava Valenčičeva, za nje namestnico gospa Ema Abramova; za tajnico Justina Michelli, za nje namestnico gospa Julija Neth; za blagajnico gospodična Ljudmila Mankoč, za nje namestnico gospdč. Iv. Kalister.

Izvoljeni odbor je radovoljno sprejel to čast in obljubil, da hoče tudi v prihodnje žrtvovati vse svoje sile na korist ženske podružnice in truditi se v podporo nežne mladine obiskujoče otroško zabavišče pri sv. Jakobu. Da je ta odbor bil v resnici delaven, dokazuje najpoprej to, da je imel v tem času 14 odborovih sej. v katerih so se temeljito razpravljale družtvene zadeve. Razven tega dokazujejo pa o odborovej požrtvovalnosti tudi tri veselice in sicer: prva je bila 3. julija na čitalničnem vrtu, v katerej je izvršila ženska podružnica eno najpoglavitejših točk, namreč šaljivo srečkanje, ki je prineslo čistega dohodka okolo 93 gold. Druga zabava je bila dva dni pozneje, namreč v dan sv. Cirila in Metoda 5. julija v otroškem zabavišču. Najprej je bral v župnej cerkvi sv. Jakoba č. g. župnik sv. mašo, katere so se udeležili vsi otročiči iz zabavišča pod učiteljičnim vodstvom, vse načelnistvo ženske in načelnistvo možke podružnice; mnogo narodnih odličnih gospij in gospodičen tržaških in drugega občinstva obilo. Po službi Božji je bila v zabavišču mala skušnja, za tem so bili obdarovani vsi otroci obiskujoči ta zavod; ta deček je dobil obleko, ona deklica krilec itd. Da se je mogla ta veselica s tolikim

svojej deželi tako zgodovinsko imenitnost.

Nadejem se, da bodo vsaj zdaj te v Edinosti ponovljene besede vrlega g. dr. P. kaj izdale! . . .

Uvaževaje, da večina tudi prav inteligentnih Neslovincov smatra našega Čehovina Italijana in da v e l e z a n i m l j i v e podrobnosti iz njegovega življenja še niso znane v visokih krogih: spisal sem nemško knjižico, katerej je tak naslov: "K. k. Artillerie-Hauptmann Andreas Baron Čehovin, der berühmte slovenische Held. Eine biografische Skizze". Neki nemški pisatelj, ki je rokopis videl, pisal mi je: "Ihre Biografie 'Čehovin' finde ich für ein Jugend- und Volksbuch sehr geeignet." Nadejam se zatorej, da bode knjižica (če se mi posreči spravit jo na svetlo) dobro služila svojemu namenu, kateri sem jasno označil s konečnimi besedami v predgovoru: "Wenn diese Skizze auch unter Oesterreichs Deutschen eine günstige Aufnahme findet und auf den oesterreichischen Patriotismus fördernd einwirkt; wenn diese endlich Würdigung, ja Bewunderung für unseren Helden und Nachahmung von dessen Thaten zur Folge haben sollte: — dann wird der

PODLISTEK.

Še nekoliko črtic o slavnem slovenskem junaku, Andreji baronu Čehovinu.

O slavnem našem junaku Čehovinu sem obširno pisal v lanskem "Slovenskem Narodu", kjer sem priobčil vse, kar mi je bilo mogoče doznati o velikem našem vojščaku.

Ker se mi je po objavi omenjenega životopisa v "Narodu" posrečilo pridobiti si še nekoliko novih podatkov o našem Čehovinu, priobčujem jih v "Edinosti", nadejoč se, da ž njimi ustrezem ne le Vam, gospod urednik, nego i večini čitateljev Vaših!

V "Narodu" sem objavil, v kakem žalostnem stanju se nahaja Čehovinov grob, rekše nagrobni križ v Badnu pri Dunaji. Motil sem se; kajti takrat je bila stvar uže predrugačena! Izredno prijazni in ljubeznivi vojaški postajni poveljnik, c. kr. major, gosp. Fenner, javlja mi namreč v pismu z dne 22. marcija t. l. pričujoče:

"Visoko c. kr. vojno ministerstvo sklenolo je bilo uže koncem leta 1886., da se odličnemu stotniku, baronu Andreju Čehovinu [ki je pokopan na opuščnem pokopališču (auf einem bereits aufgelassenen Friedhofe) in čegar nagrobnik je uže razpadel] napravi spominska plošča na novem pokopališču in Badnu. Gledé tega je naročilo tukajšnjemu vojaškemu postajnemu poveljstvu, da stavi svoje predloge.

Vsled tega se je postavil spomenik (Denkmal) ob ulodu novega pokopališča in sicer sé sledečim napisom:

"Andrej baron Čehovin, stotnik c. kr. artilerijskega polka št. 8, rojen l. 1810 v Breinozo" na Primorskem; za posebne zasluge odlikovan: kot nadtopovnik (Oberfeuerwerker) 29. maja 1848 pri Montanari sé sreberno svetinjol. reda; 25. julija 1848 pri Somma campagni sé zlato svetinjo; kot nižji častnik (Unterlieutenant) v vojnah pri Mortari 21. in 23. marcija 1849 z Marije Terezije redom.

"Branici" bi moralo stati! Od kod vlaški ta nestvor: "Breinozo"! Ni čudo potem, da nekaterniki prištevajo Čehovina = Italijanom. Pis

Umrl v Badnu, v dan 10. septembra 1855."

Na vnožji spomenikomem je čitati: "Fortitudine patria."

Stroški za spomenik so znašali 182 gl. 60 kr. in jih je pokrilo iz nekega posebnega zaklada (fonde) visoko c. kr. vojno ministerstvo."

Tako major Fenner. Želeti bi pač bilo, da bi tudi mi Slovenci, Čehovinovi rojaki kaj storili v proslavo njegovega spomina. Gledé tega se podpolno strinjam z g. dr. P., ki je v "Edinosti" z dne 5. avgusta 1885, št. 62. pisal mej drugim tudi nastopno:

"Sveta dolžnost bi bila, da bi se v rojstvenem kraju vzbudil in ohranil spomin Andreja barona Čehovina; postaviti bi se morala, če ni mogoče večjega spomenika, vsaj plošča na rojstveni dom s primernim napisom (kakor se je to storilo na Vegovem domu), ki bi domačinom in tujim popotnikom oznanjala ime in hrabrost našega slavnega rojaka, katerega nemški pisatelji tako visoko cenijo mej tem, ko pri nas malokdo zanj zna. Preporočam ta svoj nasvet posebno dotičnim občinom, našim vrlim Vipavcem, kateri imajo v prvi vrsti izpolniti to domoljubno in rodoljubno dolžnost in ohraniti

uspehom izvršiti, pomogle so našemu načelniku mnoge rodoljubne gospe in gospodične, ki so poklanjale v ta plemeniti namen razne darove, bodi si obleke, nogovnice ali denar. Vsem tem vnetim damam se je odbor javno zahvalil v „Edinosti“ 9. julija 1887. leta št. 55. in isto zahvalo ponavljamo tu i denes. Tretja veselica, to je božičnica se je vršila 21. decembra v tržaški čitalnici, kjer se je na naše prijazno vabilo zbralo mnogo domače gospode, med katerim je bilo več odličnih gospij in gospodičen, ki so prišle osvedočiti se, kako napredujejo otroci v zabaviščih in želele so tudi biti pričujoče o delitvi obleke, katere obilni del so same darovale. V prvej sobi so bile lepe jaslice s premikajočimi se podobami; tu so otroci glasno deklamovali, srčno peli in pouročili so mnogo smeja še šaljivim prizorom: „po šoli.“ V drugi sobi je bilo načelniku pripravilo božično drevčje, obesilo razne darove, in okrasilo se zelenjem in cvetjem prostor. Vaak posamični otrok je dobil celo obleko. Kakor na dan sv. Cirila in Metoda so bili otroci pogoščeni z maslenim kruhom, s sladko pijačo, s slasticami in drugim. Tudi v ta namen so razne rodoljubne gospe, gospodične in gospodje darovali obleke in denarja. Zato se jim je naše načelniku zopet javno zahvalilo v lanskej „Edinosti“ 28. decembra št. 104.

V imenu vodstva družbe sv. Cirila in Metoda sta prišla 18. maja 1887. leta iz Ljubljane gospoda družbin prvomestnik Toman Zupan in odbornik Ivan Hribar poklonit se prevzvišenemu škofu tržaškemu; tega poslanstva so se udeležili tudi trije zastopniki možke podružnice tržaške in žensko podružnico sti zastopali g. V. Valenčič in poročevalka. Deputacija je bila prijazno sprejeta od milostivega vladike. Dolžnost nas tudi veže, da poročamo čestitemu zboru, da je bila 11. julija 1887. leta v Trstu velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda. Kakor zastopnice ženske podružnice so se udeležile te skupščine g. V. Valenčič, gospodična Kalister in poročevalka.

Opomniti nam je, da se je tri dni pred velikonočjo t. l. razdelilo zopet nekoliko obleke med siromašno deco našega zabavišča.

Predno izvršimo to poročilo, zahvaliti se nam je slavnemu odboru čitalnice tržaške, kateri nam je radovoljno ustupil prostore za vse naše seje in za veselice; ob enem se imamo zahvaliti cenjenemu uredništvu tukajšnjega lista „Edinost“, ki nas je vedno in o vsakej priliki radovoljno podpiralo in sprejemalo naša poročila.

Naposled nam je še vroče preporučati častitim družabnicam, naj ostanejo tudi v bodoče zveste našej podružnici in naj nagovarjajo tudi svoje prijateljice in znanke, da se število družabnic vedno bolj množi in da doseže družba oni plemeniti namen, kateri si je postavila, namreč: podpirati slovensko šolstvo in siromašno slovensko učelco se mladino. (Konec prih.)

Deželni zbor kranjski.

Nadaljevanje XVI. seje dne 21. januarja. (Dalje.)

Deželnega glavarja namestnik Grasselli o polsedmih zvečer otvori sejo, in poroča dr. Samec o prošnji občinskega za-

Zweck, den ich durch diese Schrift erreichen wollte, erfüllt sein.“

Konečno še to: Rajni Matevž Hladnik je Čehovinu bil složil sonet, kateri se mi zdi vrhu vseh preobilnih formalnih napak tako važen, da ga tu doslovno priobčujem:

Ponósi se slovenska domovina!
Tud' ti sloveče svoje imaš rojake,
Tud' ti sloveče hrabrosti junake,
Ti viteza slovečga Čehovina.

Z junaških prsij trojna mu svitlina
Se bliska, kinč nar hrabrej za bojake,
In vmés tud' red nar vikši za vojake,
Torej in križ požlahtni slave sina.

Toljk' slave pa veljavna si glavica
V krvavih bitvah je pri Montanari
Pri Volti zadobila in pri Novari!

Ponósi slavna se po njem Branica!
Branitelja, ki tac'ga carevini
Rodiš v vedno slavo domovini!“

Doznajem, da namerava netjak Čehovinov, g. dr. Lisjak, zdravnik v Gorici, napraviti več slik pokojnega si slavnega strijca, kar je vse hvale vredno. „Slavimo slavno slavo Slavov slavnih!“

Janko Leban.

stopa v Mekinah in več graščakov in posestnikov, naj se cesta ob levem bregu Bistrice iz Kamnika v Stranje uvrsti med okrajne ceste.

Poslanec Kersnik izraža željo, da bi se vendar enkrat ustreglo prošnji cestnih odborov v Kamniku in na Brdu gledé uvrstitve občinske ceste z Brdice v Domžale do Preloga pri Ihanu, katera prošnja leži že četrto leto pri deželnem odboru. Ker brdski okraj ni v tako — seveda dvojlivo srečnem položaji, da bi se mu ponujala deželna cesta, naj se mu vendar enkrat dovoli okrajna, saj bo gledé iste sam nosil bremena.

Poslanec Šuklje poroča o prošnji županstva v Dolu, okraja črnomeljskega, za podporo k zgradbi občinskega pota iz Lazov do Spodnjega Loga in za dovoljenje, da sme porabiti v ta namen 850 gl. povračila iz vojskih posojil. Poraba tega denarja se dovoli, iz deželnega zaklada pa privoli še podpora 200 gl.

Poslanec Murnik potem poroča o prošnji okrajnega šolskega sveta v Črnomlju za podporo in posojilo za zgradbo šolskega poslopja v Črnomlju ter v imenu finančnega odseka predlaga:

„Občinan Črnomelj. Butoraj, Loka in Telčji vrh dovoljuje se za zgradbo šolskega poslopja v Črnomlju iz deželnega zaklada posojilo 8000 gl., katerega jim je l. 1888 polovica in leta 1889 izplačati s tem pogojem, da sklenejo občine pravomočno 25% doklado k vsem direktnim davkom z državnimi dokladami, katera se bode od leta 1892 pobirala za pokritje posojenega zneska tako dolgo, da bode ta dolg poplačan.“

Baron Apfaltrern oporeka temu predlogu, češ, da dežela nikdar ne bode dobila povračila. Dovolilo se je uže 1000 gl. podpore, in ako treba, dalo se bode še 1000 gl. Ako se to godi nemu samemu na ljubo, naj da to posojilo oni sam, ne pa dežela.

Poslanec Šuklje opozoruje, da ni novotarija podpirati šolske zgradbe s posojili. Ravno Apfaltrernova stranka je svoje dni tako ravnala in taka posojila dovoljevala. Ta posojila se tudi vračajo, kar dokazujejo računski zaključki. Črnomeljska šola je v jako žalostnem stanu, veliko učencev je, štirji razredi za dečke, jeden za deklice, šolsko poslopje samo pa prava razvalina, nevarna za obiskovalce. Šolska občina pobira uže od leta 1883. naklado za šolsko poslopje, ki ga pa do zdaj ni mogla zgraditi, da si je to nujno potrebno. Proračun normalno-šolskega zaklada za l. 1888 razun tega priča, da črnomeljski okraj dobiva tudi najmanj za svoje šolstvo, namreč le nekaj čez 13.000 gl., polovico manj, kakor sosedni kočevski.

Predlog odsekov obvelja.

Dr. Poklukar obširno poroča o prošnji gorenjskih občin za daljni obstanek gimnazije v Kranji ter razklada njeno potrebo, omenja pomanjkanja inteligence, ker je 192 duhovenskih služeb praznih, nimamo zdravnikov, ne uradnikov itd. in čudnega ravnanja pri sprejemanju učencev v pretekletj jeseni. V Kranji niso mogli več ustopiti, ker so našli nabit ukaz naučnega ministra, da se ne sme nobena slovenska paralelka več napraviti in učenci ne več sprejemati. Tako ravnaje je sramotno za sedanjí vek. Konečno predlaga:

1. Deželni zbor prizna potrebo nižje gimnazije v Kranji, ter
2. nalaga deželnemu odboru storiti še dalje vse potrebne korake, da se ta gimnazija zopet oživi.

3. O uspehih poročati, oziroma predloge staviti deželnemu zboru v prihodnjem zasedanji.“

Za njim govori poslanec Klun in preiskuje uzroke razpusta kranjske gimnazije. Deželni predsednik baron Winkler je poudarjal, da vlada ni razpustila kranjske gimnazije, kakor da bi ne marala dovoljevati potrebnih učilnic, kar spričuje to, da je dovolila za Ljubljano šolo za umetna ženska ročna dela.

Baro Švegelj je trdil, da je obstanek kranjske gimnazije le mestu kranjskemu na korist, ne pa Gorenjski, ki svoje otroke raje pošilja v Ljubljano, kjer zlasti revnejši dobivajo več podpore. Tudi so gimnazije v malih mestecih za učitelje nekatere kazenske gimnazije. Za Gorenjsko bi bila posebno potrebna obrtna šola za povzdigo domačega obrta, na katerega bodo prebivalci skoraj edino navezani.

Za njim govori poslanec Detela in zavrača trditve bar. Švegeljna.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Vprašanje ob obdačnji špirta postaja čedalje bolj zanimljivo. Ta postava imela je odločiti o tem, ali ostane to ministerstvo še dalje na krmilu ali ne; ako pade predlog, pade tudi ministerstvo; proderere predlog, obvarovano je ministerstvu življenje še za nadalje. Čisto jasno je zato, da se gospodje ministri mnogo prizadevajo, dobiti Poljake na svojo stran. Poljske poslance veže pa beseda, katero so dali svojim volilcem, da bodo na vso moč delali na to, da ta vladin predlog, po katerem bi Galicija trpela škodo, ne prodere, naj bi to stalo, kar bi hotelo. Dogovori mej vlado in gospodom Grochol-skim niso imeli nikakega za vlado ugodnega uspeha — in poljski poverjenik je vladi naravnost izjavil, da, če predlog prodere, mora prodreti brez poljske pomoči. Naravno je torej, da so se levičarji zibali v sladkih nadejeh, da bodo pokopali sedanjo vlado (po kateri bi mi, mej nami rečeno, nič ne jokali) ter spravili oblast zopet v svoje roke. Dne 13. t. m. pa je cesar poklical k sebi podpredsednika poljskega kluba gosp. Jaworskega ter mu rekel, da se zanaša na izkušeno domoljubnost Poljakov, katera jim ne bode dopuščala, da bi glede na vnanji politični položaj s pobijanjem tega vladnega predloga še bolj zapletali notranjo situacijo. Cesar je izrazil nadejo, da ne bodo Poljaki ovirali nujne rešitve tega važnega vprašanja ter da bodo sprejeli vladni predlog. Po tem načrtu ustanovljene določbe za Cislitavijo dali bi se v vladnem predlogu pomeniti, drugo pa ne. Poljski klub je imel 14. t. m. dve seji, v katerih je pretresal to vprašanje; sklep teh sej je še neznan. Galijski namestnik vitez Zaleski prišel je na Dunaj, kakor pišejo, tudi le zaradi tega vprašanja.

V državnem zboru se je razpravljalo o promeni volilnega reda za veleposestvo na Tirolskem. Do sedaj so morali italijanski plemenitaši voliti v Inomostu. Ta določba ima se pomeniti tako, da se bode, ako predlog dotičnega odseka prodere, odslej volilo v Inomostu, v Trenti in Bolzanu. Italijani so hoteli, da bi se volilo samo v Inomostu in Trenti. O tej stvari vnela se je dolga debata, katere so se udeležili tirolski govorniki vseh mogočih strank, katerih se ni pa nobeden posebno skazal.

„Umjerena opozicija“, kakor znano, ona stranka v hrvatskem saboru, ki šteje v svoji sredi cvet hrvatskega razumnštva, javlja svojemu narodu, da za dopolnilne volitve ne bode nikjer postavila svojih kandidatov. Dotična izjava slove: Svoboda volitve je glavno načelo in ob enem glavni pogoj ustavne svobode v ustavnej državi; ona ima varovati najavnejše politično pravo ustavnih državljanov. Kakor se je baš v pogledu tega bistvenega pogoja ustavne svobode v našej zemlji pri zadnjih volitvah postopalo, znano je našemu in vnanjemu svetu, zato nam ni treba, in bi nam tudi naše novinarske razmere ne dopuščale, da v tem še kaj govorimo. Dovolj je, da je naša opozicija precej ob začetku sabora storila potrebne korake, da obvaruje svobodo in očuva čistost saborskih volitev. Ti koraki so ostali do sedaj brez uspeha; to nam pravi toliko, da še danes vladajo v deželi one okolnosti, katere smo doživeli uže o zadnjih saborskih volitvah v onej uprav nenaravnej borbi naših opozicionalnih kandidatov in njihov volilcev proti vladnim organom. V takem položaji stvari, ne želeč tudi o dopolnilnih volitvah izzvati take borbe ter izpostavljati volilce privrženike in politične prijatelje poznanim neugodnostim o in po volitvah, odločila je „umjerena opozicija“ ne sodelovati o dopolnilnih volitvah in ne postavljati nikjer svojega kandidata, kakor ni tega storila o uže izvršenej volitvi v Rasinji. Toliko našim volilcem privrženikom in političnim prijateljem za njihovo politično ravnanje, a kakor so denašnji časi v vsakem pogledu vrlo resni, trdna je nadeja, da se bodo te bedne okolnosti naše domovine skoro promenile na bolje.“

Te poznane neugodnosti, o katerih govori ta izjava, so, da madjaronska vlada daje ednostavno zapreti vsakega kandidata opozicije, kateri bi prodril ter da ne pusti svobodnih volilcev voliti. Na volilce žene pa samo svoje uradnike in neznačajne ljudi, ki so tako ali tako v njenih rokah. Ni je ustavne dežele v Evropi iznimši Balkanske države, kjer bi vlada tako krivično in nasilno delovala o volitvah, kakor madjaronska vlada na Hrvatskem. No nadejamo se, da bode baš ta okrajna krivičnost in to tiransko nasilstvo kmalu po-

kopalo madjaronsko vlado na Hrvatskem ter zrušilo tudi slavni „magyar orszag“ (madjaronsko državo) zidano na tako slabej in gnilej podlogi.

Vnanje dežele.

Rusija zbira, kakor poročajo iz Krakova, veliko množico vojakov na ruskem Poljskem. Vse železnice imajo mnogo posla s prevažanjem vojakov in oskrbe. Ta oboroževanja so po mislih poljskih listov v protislovju z dosedanjami trditvami, da Rusija želi samo miru. V petersburških krogih odobravajo Bismarkovo postopanje v vprašanji Battenberzanove ženitve s princesinjo Viktorijo, hčerjo nemškega cesarja. Če tudi so nekateri ruski listi to misel simpatično pozdravljali, češ, da bi Battenberg kot zet nemškega cesarja ne aspiriral na bolgarski prestol, mogle bi nastati vendar le nove zmešnjave. Battenberg bi se potem morda zanašal na podporo Nemčije in bi začel z vsemi sredstvi delovati na to, da pride zopet v Bolgarijo. Carjevo mnenje in čuvstva proti princu Battenbergu se pa niso prav nič promenila tudi pozneje, ko so ga pognali črez mejo. V Berolinskej pogodbi je določeno sicer, da bolgarskega prestola ne more zasesti član vladajoče hiše. Vprašanje je pa, kako bi sedaj diplomatje tolmačili to določbo in ali bi Battenberga kot zeta nemškega cesarja smatrali za člana vladarske hiše ali ne? To bi lahko prouzročilo velike zmešnjave, zato ruski politični krogi odobravajo, da je Bismark upotrebil ves svoj upliv, da zapreči namerovano ženitev Battenberga s princesinjo Viktorijo.

Razkolj v srbskej radikalni stranki je vedno večji. V klubovej seji je bil stavljen predlog, da se imajo v klub sprejemati samo voljeni poslanci, ne pa oni, katere kralj imenuje. Ta predlog je bil sicer zavržen ali s prav majhno večino. Šestdeset poslancev kani izstopiti iz kluba, ker se vlada preveč udaje kraljevemu uplivu.

Bivši bolgarki vnanji minister Balabanov bil je v Carigradu, kjer se je posvetoval s Cankovim in drugimi bolgarskimi emigranti. Te dni se je bila raznesla vest, da se bavijo z načrtom pod žezlom srbskega prestolonaslednika zediniti Srbijo in Bolgarijo. To vest so pa listi pozneje zanikavali.

V rumunскеj zbornici je opozicija hudo napadala sedanje ministerstvo. Poslanec Blacemberg je izjavil, da bi tako ministerstvo bilo v Berolinu na svojem mestu, nikakor pa ne v Bukareštu. Listi pišejo, da je Majoresku 1881. leta v nemškem listu „Deutsche Revue“ objavil članek, v katerem pravi, da spada Rumunska v območje Nemčije in Avstrije. Oficijozna „Pol. Corr.“ pa slika položaj sedanjega ministerstva za najugodnejši, podpira je en del opozicije in večina prejšnje vladne stranke. „Zjedinjena opozicija“ se pa po navedenem poročilu ruši in razpada. Opomniti treba, da so to le pobožne želje dunajskih in peštanskih oficijozov, ki se nikakor ne morejo sprijazniti s faktom, da njih moč in veljava v Rumuniji propada. Kakšni možje so bili člani poprejšnje vlade, za katero se dunajski in peštanski krogi tako ogrevajo, kaže nam najlepše ta le slučaj: Generala Maicanija, ki je bil zapleten v poneverjenje v vojnem ministerstvu, obsodilo je vojno sodišče na izgubo častniškega čina in na deset mesecev ječe. Take ljudi zagovarjati je pač malo nevarno početje.

Kancelarska kriza na Nemškem je za sedaj zvršena. Bismark ostane na svojem mestu; o ženitvi Battenberga s princesinjo Viktorijo se ne govori več. Kljub temu pa tli še dalje ta spor mej Bismarkom in cesarjem Friderikom, ker železnemu kancelarju ni nič po volji liberalna vlada novega cesarja. Tudi o tem se mu je cesar „zameril“, da je odlikoval toliko odličnih liberalcev, ne da bi bil poprej njega vprašal za svet. Dvorni propovednik Stöcker, znan mračnjak in nazadnjak, potuje sedaj po južnem Nemškem. V nekem mestu govoril je pred mnogobrojnim poslušalstvom ter izrazil svoje zadovoljstvo, na tem, da so se višji krogi začeli zanimati za preprosti, ubogi narod. Temu „ljudomilemu“ propovedniku je cesar Friderik s tem pokazal, koliko ga ceni, da je on edini mej dvornimi propovedniki, ki ni smel v dvornej cerkvi propovedovati.

General Boulanger si pridobiva vsak dan več lupiva in priljubljenosti na Francozskem. Njegova izvolitev v Lille je izvestna. Izpovedal je pa tudi general, za čem teži. Ko pride v zbornico, imel bode velik govor, v katerem bode zahteval, da se zbornica razpusti. Na to ostavil bode se svojimi prijatelji demonstra-

tivno parlament. Vlada vedno bolj izgublja ugled, ker je proti boulangistom premalo energična. Na shodu nekega društva je ministerski predsednik Floquet izjavil, da Francija ne potrebuje v mirnem času protektorja in tudi ne v vojni diktatorja. (To meri na Boulangerja). V miru se oslanja na svoje republikanske institucije, ki si jih je v 37. letih priborila, v vojski pa na svoje generale in svojo vojsko, ki družijo s sebi cvet naroda. Proti koncu svojega govora preporoča slogo, kar občinstvo živahno odobrava.

Italijanska vlada odpoklicala je svoje vojake iz Masave. Nekoliko oddelkov je uže odplulo proti domovini.

DOPISI.

V Trstu 12. aprila. [Izv. dop.] (Politično društvo „Edinost“ — Liberalizem — Slovenska posojilnica v Trstu.) Jako veselilo je nas preproste Tržačane, ko smo čitali v zadnji številki cenjene „Edinosti“, kako lepo napreduje politično društvo „Edinost“. Vedite, da nismo tako zaostali, ali da nismo tako „zabiti“, kakor se po domače pravi, da ne bi spoznali, kaj je v našo korist in kaj nam škoduje. Pa kaj moremo mi siromaki sami, ako nimamo voditeljev, ki bi nam odločno rekli: to storite, to pa opustite. Mi vemo, da ni vse tako, kakor bi moralo biti, da se nam marsikatera krivica godi, ali pomagati si ne znamo. Saj še celo Vas, ki ste gospodje in ste študirali, večkrat ali celo nikoli nečejo poslušati gospodje pod „Miheem in Jakcem“, ker pravijo, da ste „ščavi“! Kaj bomo potem mi, ki ne nosimo suknje s škrici in visocega, svetlega klobuka? To vam je čudna kužna bolezen v Trstu, ta „ščaverija“, ki se pa vrhu vseh receptov, ki so jih napisali gospodje doktorji na velikem trgu, vendar ne da izcuriti. Pravil mi je prijatelj, da je gospode nekam sram, ker jim razbijata nad glavo dva preprosta bronasta „ščava“ po zvonce, zato so ju zakrili od vseh strani z deskami. Jaz pa menim, da mislijo „Mihcu“ in „Jakcu“ napraviti za pomlad novi suknji ter ju menda preobleči v „bersaglierja“, kakor se vidijo po vseh tržaških knjigotračnicah izloženi v dokaz domoljubja. Če se ne motim, imenujejo se take in enake stvari prav lepo po latinski „liberalizem“. Meni se pa doževa nekaka vrsta „enakopravnosti“, kajti čemu ne bi se smelo povsodi izvešati Humberta in Margherite, ki sta prav tako kralj in kraljica, kakor so drugi in nič manj. To si pa tudi vsak pametni človek lahko misli, da na istem mestu, kjer ona dva visita, ni prostora za druge. In tako je pri nas povsod. Kjer vladajo Italijani, morajo se „ščavi“ pokoriti, ker vsi ne moremo gospodariti. Pomagali bi si pa vendar lahko nekoliko, in ni zlodej, da ne bi česa dosegli, ako še tako počasi korakamo. Celó polž prilaze preko plota! Lep korak, ki bi posebno nam delalcem veliko pripomogel, bi bili uže lahko storili, ali ker imate tržaški gospodje mnogo važnega opravila, ste morda na to stvar uže pozabili. Mislim na domačo, slovensko posojilnico. Čitali smo proti koncu leta 1886. v „Edinosti“, da se je osnoval odbor, da so pravila izvršena in od te dobe ne čujemo nič več. Je li prekrasna misel o porodu zaspala? Ni li denarja? Vsaj si sami lahko pomagamo! Vsak daruje po svoji moči majhno svoto in nekaj se bode uže nabralo. Ljubljancje in Kranjci sploh nam tudi niso tako zavidni, da bi nam ne podarili kakšne desetice. Seveda je vsak začetek težak ali kjer niti začetka ni, tam se izvestno ne more govoriti o napredku. Taka posojilnica bi bila važna pridobitev za nas, močan stebel, ki bi neomahljivo podpiral našo narodnost.

S Kranjsko-Primorske meje, 15. aprila. V dan 13. aprila t. l. sem se podal na znani „Gaberk“, da si ogledam nasade borovcev. Taisti se v resnici prav dobro ponašajo in če Bog da, bode za nekaj let naš goli „Gaberk“ dobil prijaznejše lice. Kraševci moramo biti hvaležni visokej vladi, ki s pogozdovanjem golih tal skrbi za blagor našega mlajšega rodu.

Imenovani dan je bilo ob železničnej progji „St. Peter-Divača“ več delalcev, ki so zasajali mlade borovce. Njim na čelu je bil Anton Obrnel, gozdni čuvaj iz Divače. Ko se jim ima približati dvorni vlak, ki je pripeljal Njeno c. kr. Visokost cesarjevičino Štefanijo v Divačo, jih gozdni čuvaj postavi v lepe rede tik železnične proge in sicer ženske z velicimi šopi borovcev v desnej in z motikami v levej

roki; možke pa z orodjem v desnej roki. Možki se vsi spoštljivo odkrijejo in vse je nestrpljivo čakalo dvornega vlaka. Ko taisti dospé, so delalci in delavke pozdravili visoko gospo z glasnimi „živela!“-klici.

Visoka gospa se je pokazala na oknu svojega voza in je z veselim licem odzdravljala domoljubnim sadilecem. Tudi njeno spremstvo in osobe dvornega vlaka je veselo odzdravljalo. — Priznati moram, da me je ta prizor do dna srca ganol, kajti prepričan sem se, da med mladimi in stariimi Slovenci bide domoljubno srce do visoke naše dinastije.

Domače vesti.

Njena Visokost princesinja Štefanija in nadvojvodinja Maria Josipina ste se pripeljali večeraj vtorek zjutraj ob 10 uri 26 minut v Trst po železnici iz Opatije. Visoki dami ste se vozili potem s spremstvom po mestu.

V načelnitvo tržaške ženske podružnice sv. Cirila in Metoda so bile izbrane v glavnem zboru v nedeljo 14. aprila z večino glasov pričujoče dame: za prvomestnico gospodična Ljudmila Mankečeva, za njeno namestnico gospa Ema Abramova; za zapisničarico gospodična Justina Michellijeva, za njeno namestnico gospodična Marija Nadliškova; za blagajnico gospodična Ivanka Kalistrova ter za njeno namestnico gospa Julika Nethova.

Poziv na redni občni zbor možke podružnice družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu, ki bode v nedeljo 29. aprila t. l. ob 6. uri pop. v prostorih „Slovske Čitalnice“ (via della Pesa št. 1 blizu „Hotel Europa“). Dnevni red: 1. Nagovor prvomestnikov. 2. Zapisničarjevo poročilo o letošnjem društv. delovanju. 3. Blagajnikovo poročilo o denarnem stanju. 4. Osnovna slovenska šola v Trstu. 5. Posamični predlogi. 6. Volitev novega načelnitva. 7. Volitev zastopnikov za glavno skupščino.

Čestite družabnike vabi, da se v obilnem številu udeležijo tega važnega zbora v Trstu dne 14. aprila 1888.

Načelnitvo možke podružnice sv. Cirila in Metoda.

O pomnija. Č. družabniki lahko uvedo v zbor tudi druge gospode, ki se žele vpisati v podružnico. Društvenina se lahko plača isti dan.

Družbi sv. Cirila in Metoda sta poklonila „dva Samaritana“ 1 gld.

Za Dolencov spomenik so dalje darovali č. gg. Greg. Brinšek 50 kr., Fr. Svetina 50 kr., Jak. Živec 30 kr., Pav. Urbic 20 kr., Iv. Habe 30 kr., Iv. Trobio 30 kr., Fr. Furlan 20 kr., Mar. Rebula 50 kr., M. Tripković 1 gl., Andr. Rebek 2 gl., F. Weiselt 1 gl., Kral. Micika 1 gl., Ana Račić 1 gl., Majcen Marjeta 30 kr., K. Kobal 1 gl., Jakob Malič 10 kr., Nadzorniki delalskega podpornega društva 7 gl. 20 kr., Delalci parnega mlina Econome 8 gl. 50 kr., Drag. Bergan 20 kr., Fr. Čargo 1 gl. Skupaj 27 gl. 10 kr.

Občinski svet tržaški je imel v sredo 11. t. m. javno sejo. Predsedoval je župan dr. Bazzoni; vlado je zastopal okrajni glavar baron Conrad; navzočih je bilo 84 svetnikov. Po odobrenju zapisnika poslednje seje se čita zahvalno pismo uprave avstr.-ogerskega Lloydja za posredovanje občinskega zbora pri vladi o sklopljenju novega ugovora.

Župan pozove zatem poročevalca asessorja pl. Verneda, da prečita predloge spomenice na vlado o preosnovi mestnih davkov v slučajih odprave tržaškega svobodnega pristanišča.

Spomenica sestoji iz dveh delov; prvi pretresa vprašanje sè zgodovinskega in pravnega, drugi z gospodarstveno-financnega stališča. Prvi del se začneja z nastopnim nagovorom:

Slavna delegacija! Z magistratovim poročilom z dné 3. avgusta 1887. št. 27.288 se je izročil podpisaneu odboru vsled zaključka mestne delegacije 3. avgusta 1887. dopis deželnega namestništva od 17. julija 1887. št. 1062-P. v proučenje in objavljenje potrebnih predlogov.

Razvidno je iz preiskovanja dotičnega namestništvenga dekreta, da namerava c. kr. vlada:

I. po odpravi svobodnega pristanišča uvesti v Trstu in okolici splošni užitniški davek in odpraviti mestni davek;

II. razdeliti ta davek v akcizo za mesto samo in užitniški davek za okolico;

III. razširiti mesto do sedanje carinske meje, t. j. proglasiti vse zemljišče ob današnjem svobodnem pristanišču kakor spadajoče k mestu;

IV. pobirati užitniški davek v mestu Trstu na temelji posebne tarife in ne po splošnej tarifi, utemeljenej za glavna mesta pokrajin s ces. patentom od 25. maja 1829. l.;

V. omejiti akcizo iz važnih obzirov za trgovinski promet na del predmetov, znamenovitih v tarifi leta 1829. in sicer na one, kateri so z večine uže obloženi z mestnim davkom;

VI. pozvati občine, da predložijo tiste nezavisne doklade in davke, s katerimi se nadejajo pokriti svoje potrebe, ker vlada sama priznava, da občina ne more popustiti prihodkov, katere ima sedaj od samostalnega pobiranja mestnih davkov po odbitku aversuala.

Po navedenem nagovoru sta imenovana dela spomenice in zatem nastopki utemeljevanja ter zaključki.

Kakor je razvidno iz dopisa deželnega namestništva 17. julija 1887. št. 1062-P., želi visoko c. kr. ministerstvo doznati, katere občinskih doklad obstoje dandanes, za katere imajo veljati določbe § 3. priloženega zakonskega načrta, namreč doklade, katere ima pobirati državno osobe kot doklade na državni užitniški davek.

Izmed teh davkov obstoji do sedaj samo eden in sicer posebna pristojbina 50 kr. za vsak hektoliter uvedenega ali tukaj kuhanega, za mestno vporabo določenega piva. Ta pristojbina je bila utemeljena zaradi odškodnine občin o gubitku pri novej meri in teži, ker je bil davek na pivo takrat od 8 gl. 20 nč. znižan na 7 gl. 70 nč. za vsak hektoliter.

Vsi ostali davki niso občinom neodvisno dovoljene naklade ali davki, temveč enaki državnim davkom, davkom suverene občine, katera se je prejasnej hiši habsburškeje prostovoljno udala leta 1822., pridružujoča si svobodno upravo lastnih dohodkov, katerih najvažnejši del so ti davki. V teku let se jih je spravilo na današnji iznos in sicer ne samo zato, da se pokrije lastne potrebe, ampak posebno zaradi tega, da se doseže svota, katero plačuje občina od l. 1829. cesarskemu erarju za aversual.

Neodvisne ali samostalne doklade se uvedó (kolikor bode potrebnih) še le potem, ko bode uveden državni užitniški davek, t. j. ko se nadomeste sedanji mestni davki z državno akcizo in užitniškim davkom. (Konec prih.)

Odlikovanje. Generalni advokat pri najvišjem sodišči na Dunaji gosp. dr. Ferd. Schrott je odlikovan sè zapovedniškim križcem italijanskega reda sv. Mavricija in Lazarja. Cesar je dovolil, da sme nositi odlikovavec ta red.

Izgrad „ginnastice“ v nedeljo na Opčine se je posebno dobro obnesel gledé pijače in kričanja. Italijani trde, da je treba malo kulture širiti po okolici. Da gospodje Italijani, na tak način se naj bolj razširja prosveta mej preprostimi okoliškim ljudstvom, da se pije érez mero in da se potem vrača pijano domov. Lepo!

Razpisana služba. Pri mestnej bolnici je razpisano mesto upravitelja z letno plačo 1300 gl. in doklado 300 gl. za stanovanje. Zanimljivo je, da kakor po navadi v tem razpisu o znanji slovenščine ni ne duha ne sluha. Umevno je samo ob sebi, da javnim mestnim uradnikom ni treba znati slovenščine, ako prav živi preko 30.000 Slovencev v Trstu, ki plačujejo točno svoje davke in imajo vsled svoje sposobnosti toliko pravice do mestnih služeb, kolikor je imajo vsi strijci, strijčniki in vnuki sedanjih višjih mestnih uradnikov. Menda ni treba komentarja k tej zadevi.

Slovske in rumunske novine. Francoskej prijazne. Prejeli smo iz Pariza list, v katerem se naštevajo oni avstrijski časniki, ki so „sympathiques á la France“ in to v nemškem jeziku izhajajoči: Parlamentär, Romaenische Revue, Agrar Tagblatt; v rumunskem jeziku: Tribuna, Gazeta transilvaniei; v češčini: Narodni listy, Vychod, Naše Hlasy, Kromériské Noviny, Moravská Slovac, Selské Listy, Našinec, Hlasy z Hané, Opavsky tydennek; v slovaškem jeziku: Narodnie Noviny; v ruščini: Novyj Prolog, Listok; v slovenskem jeziku: Slovenski Narod, Slovan (ki ne izhaja več) in Edinost; v hrvaškem: Obzor, Hrvatska; v srbskem jeziku: Srpski list, Srbobran, Zastava, Branik.

„L'Autriche Slave et roumaine“ imenuje se v francoskem jeziku v Parizu izhajajoč tednik, o katerem smo uže govorili. Ta list ima svrhu zastopati pred vnanjim svetom interese Slovanov in Rumunov v Avstriji. Zelo pazno sledi vsemu političnemu življenju in gibanju v Avstriji ter donša izvrstne dopise iz vseh slovenskih in rumunskih središč, kakor tudi znamenite članke odličnejših novinslovenskih in rumunskih, in tudi tem nasprotnih novin,

tako da si bralec lahko ustvari popolno sliko političnega položaja v Avstriji. „L'Autriche Slave“ donša tudi članke iz francoskih novin bavečih se sè Slovani in Rumuni v Avstriji. Ta izvrstni list preporočamo vsem onim francoskemu jeziku večim narodnjakom, ki se hočejo natanko poučiti o slovenskem položaju v Avstriji, o naših težnjah in bojih z nasprotniki.

L'Autriche Slave et roumaine izhaja v Parizu po enkrat na teden in stane 10 gold. na leto. Naslov glasi: Paris, Boulevard Saint Michel 63.

Josipa Stritarja zbranih spisov je prišel 42. vezek mej ljudi z vsebino: Preširen (Konec). — Pogovori: S. Jenko, Fr. Levstik.

Učiteljski tovariš. List za šolo in dom prinaša v št. 8. to-le vsebino: 1. Otroška individualnost. 2. O šolskih boleznih. 3. Knjiga Slovenska. 4. Učila. 5. Opis šolske občine Blagovica. 6. Še kaj iz deželnega zbora. 7. Književnost. 8. Dopisi. 9. Promene pri učiteljstvu.

„Jubiläums-Kunstaustellungs-Zeitung“ smo prejeli uže 3. številko s prav lepimi ilustracijami. List hodi na svetlo na Dunaji; izdajatelj mu je Fran Scherer. Posamične številke po 20 novč.

Požar. V nedeljo 15. t. m. zvečer je nastal ogenj v II. nadstropji hiše št. 13 na borznem trgu. Počila je svetilnica in goreči petrolej se je razlil po pohištvu. Gasilci so ogenj pogasil, vendar pa je škoda preko 1000 gl. — V ponedeljek 16. t. m. je nastal ogenj v skladišču olja v Acquadottu. Škoda je neznatna, ker so domačini s pomočjo gasilcev ogenj uže v početku ugasil.

Samoubojstvo. Postrešček Josip Müller iz Poreča se je ustrelil blizu kolodvora pri sv. Andreji. Slabi zaslužki so ga gnali v smrt.

Policijsko. Neznani tatovi so ulomili v prodajalnico J. Vesnaverja v ulici Promontorio št. 1. Bližali so se stražniki, pred katerimi so tatovi pobegli. — Težak Anton Busatto je opazil na ulici gospoda, ki je pobral novčarko. Zahteval je svoj delež, ker je takoj videl, da dotični gospod ni poštenjak. Slučajno pride mimo gospod, kateremu se je izročil v proceno zlatnik, ki se je našel v novčarki. Gospod je izjavil, da je pravi francoski cekin, vreden 20 fr. in Busatto je vsled te izjave izročil nepoznanemu svojo srebrno uro, vredno 9 fr. ter sprejel v zameno najdeni zlatnik. Dokazalo se je kmalu, da je bil „cekin“ preprosta marka, katera ne velja niti pol krajcarja, ter da je bil Busatto osleparjen. —

Sodnijsko. Kmetica Marija Lovriha iz Škeđnja je bila v ponedeljek 16. t. m. obsojena na teden dnij zopora, ker je lehkotmiselno pustila svoje dete brez nadzorstva v hiši ter se je otrok igrje na ognjišči tako hudo opekel, da je malo zatem umrl.

Nedolžno na smrt obsojen. Leta 1879. je obsodilo okrajno sodišče v Celji posestnika Blaža Kumbergerja zaradi ubojstva na smrt. Cesar je obsojenega pomilostil na dosmrtno ječo. Kumberger pa je bil po nedolžno obsojen, kajti pravi ubojnik je priznal na smrtnej postelji svoj zločin in vsled tega je bil Kumberger iz zopora izpuščen. Cesar mu je poslal v odškodnino za nezasluzeno kazen 500 gl.

Prebivalstvo v Bosni in Hercegovini. Na temelji službenih spisov je dokazano, da se je domače prebivalstvo v Bosni in Hercegovini od 1. maja 1885. za 45.737 duš pomnožilo. Po veri se je naštel več: 8292 mohamedancev, 24780 pravoslavnih, 2124 katoličanov, 362 židov in 22 prebivalcev druge vere. Prebivalstvo obeh pokrajin je zatorej 31. decembra 1887 leta 1.381.828.

Poziv.

Telovadno društvo „Sokol“ je za goriške Slovence jako važno. Ono je, s priliko rečeno, vez ali most éez prepad, v kateri so dozdej slovenski mladeniči v mestu padali, predno so prešli v svojo možko dobo. Zato nam to društvo nikakor ne sme biti le igrača z rudečo srjeco in s peresom za klobukom, ampak naj nam bo prava vадnica telesa in duha, da se v nji okrepijo naši mladeniči za svojo prihodnost slovenskemu narodu na korist.

Prvi korak društva je stvorjen: rodoljubi naj zdaj korake pospešujejo. Da je društvo mogoče, pokazalo se je uže pred enim letom pri prvem občnem zboru in 8. dne t. m. pri drugem. Odvisno je le od gmotne podpore, ker potrebščine telovadnega sokolskega društva so precejšnje. Predno začne redno svoje delovanje, prikrbeti si mora potrebno pripravo in društveno obleko. Treba je torej, da mu rodoljubi iz mesta in dežele v obilnem številu pristopijo vsak po svoji vzmožnost

kot telovadei ali podporniki ali pa pokrovitelji; prvi, mestni, plačujejo po 40, zunanji po 50 kr. na mesec; drugi 25 kr. na mesec ali po 3 gl. na leto in tretji 25 gl. enkrat za vselej.

Torej rodoljubi slovenski, v mestu in po deželi, do Vas se obrača podpisani odbor, da mu primorete k boljšemu uspehu našega „Sokola“ vsak po svoji moči!

ODBOR

goriškega telovadnega društva „Sokol“.

Dunajska borska

dne 17. aprila.

Enotni drž. dolg v bankovcih	—	—	gld. 77 90
„ v srebru	—	—	80.30
Zlata renta	—	—	110.40
5% avstrijska renta	—	—	92.70
Delnice narodne banke	—	—	863.—
Kreditne delnice	—	—	268.—
London 10 lir sterlin	—	—	127 05
Francoški napoleondori	—	—	10 05
C. kr. cekini	—	—	5.97
Nemške marke	—	—	62.12 1/2

Sejm v Tominu

za živino, poljske pridelke, gospodarsko in kmetijsko orodje, štacunsko blago itd. bode na Sv. Jurja dan 23. aprila in na Sv. Matevža dan 21. septembra vsako leto. V Tominu 11. aprila 1888.

Zupanstvo.

Razpis dražbe.

Dne 6. maja 1888 ob 4. uri popoldne oddalo se bode v gostilni J. Hočevarja v Štanjelu po očitni dražbi zidanje družvene kleti. Stroški so preudarjeni na for. 3971.45. — Dotični načrt s preudarom vred je razviden pri predsedniku vinorejskega društva (v Štanjelskem gradu) od danes naprej sleherni dan.

Podjetnik položi 10 od sto varščine.

Odbor vinorejskega društva v Štanjelu dne 19. apr. 1888.

TRŽASKA HRANILNICA

Sprejemlje denarne vloge v bankovcih od 50 soldi do vsakega zbiranja vsak dan v t-dnu razen praznikov, in to od 9—12 ure popoldne. Ob nedeljah pa od 10—11. ure zjutraj. Obravst na knjižice. 3%
Plačuje vsak dan od 9—12 ure popoldne. Zneske od 50 gld. precej, od 50—100 je treba 1 dan odpovedati, 100—1000 3 dni in čez 1000 pa 5 dni poprej.
Eskomptuje menjice domicilirane na tržaskem trgu po 3 1/2%
Posojuje na državne papirje avstro-ogrške d. 1000 gld. po 5%
višje zneske v tekočem računu po 4 1/2%
Daje denar proti vknjiženju na posestva v Trstu. Obresti po dogovoru. 2—24
TRST, 1. oktobra 1886.

„Kmetovalec“

je edini slovenski, gospodarski list s podobami. „Kmetovalec“ izhaja dvakrat na mesec na celi poli. „Kmetovalec“ prinaša poljedelske, živinarske, vinarske in druge članke, gospodarske novice ter daje naročnikom svojim dobre gospodarske svete. „Kmetovalec“ stoji na leto 2 gld., za gg. učitelje in knjižnice ljudskih šol pa le 1 gld. Naročniki, ki vstopijo med letom, dobe vse izšle številke tistega letnika.

KMETOVALEC.

„Vrtnar“

je list s podobami, ki prinaša sadjarske in sploh vrtnarske članke. „Vrtnar“ izhaja dvakrat na mesec. „Vrtnarja“ dobe naročniki „Kmetovalca“ zastoj.

Lastnik pol. društvo „Edinost“.

Zahvala.

Obitelji OPUICH, CONSTANTINOVITCH in BOSCOVICH izrekajo najiskrenejšo zahvalo vsem, ki so delili ž njimi neopisno bol, posebno pa vsem oblastim in društvom, ki so izkazali druzemu umršemu poslednjo čast.

V TRSTU 14. aprila 1888.

Tiskarna Dolenc v Trstu

izdeluje vsakovrstna tipografska dela, kakor: priporočne karte, račune, okrožnice, vizitnice, poročilne objave, vabila, programe, izkaze, oglase, pravila, ustopenice, zaključne račune (bilance), ročišnice, cenike, polnomoči, jestvenike, carinska pisma, naznanila, izpovedne listke, osmrtnice, razne skrižaljke, etikete, knjige, brošure in časnike v slovenskem, hrvaškem, nemškem, italijanskem, francozskem, angleškem in v drugih jezikih. Vsako naročilo izvrši točno in ukusno.

bei F. Missler, General-Schiffs-Expedit, Bremen, Bahnhof-Strasse N. 10.

Spoštovana gospa!

Po sodbi omikanega občinstva, toliko mesta tržaskega, kolikor njega okolice se more denes odkrito reči, da je

KAVA VELIM

najbolji med vsemi surogati, naj si bodo preporočeni, podpolno izvorni, pravi, pristni itd., to je dokazano.

Ne pišemo Vam priučujočega iz dolzega časa ali zaradi nam nepotrebne reklame. Kje je žena dobra gospodinja, ki ne bi poznala in čislala

KAVE VELIM??

Kakor priznavajo izdelovalci drugih surogatov in kakor ste se uže sami prepričali, prava vrednost je do sedaj v prodaji stoječih surogatov le v hranilnej vrednosti in ta je v Kasefau, ki je v mleku, s katerim se pripravlja mlečna kava sè

KAVO VELIM

s tem izvrstnim izdelkom, pravim vrstnikom kolonijalne kave, ki ima sama ob sebi hranilno vrednost, ima prijeten duh i ne trpinči živcev. Zaradi teh lastnostij se preporoča sama ob sebi ne samo kot kava z mlekom, temveč tudi kot črna kava in to tembolj, ker je ni treba žgati in ker ne prouzročuje truhobola liki navadna kava.

Ako bi bila še katera gospa, ki tega ne veruje, vabimo jo najuljudneje, naj jo samo enkrat poskusi in prepričala se bode, da mora zavreči vse surogate kolikor toliko preporočane, podpolno izvorne, prave, pristne itd., ako se jih primera sè

KAVO VELIM.

Dokaz temu je, da se ni priljubil v tako kratkem času noben surogat, kolikor toliko preporočen, podpolno izvoren, pravi, pristen itd., kakor naša

KAVA VELIM!!

Zakaj??!! — Po vašej poskušnji odgovor, spoštovana gospa!
Z visokim spoštovanjem

Pražko delniško društvo tovarn za surogate kave in čokolade v Velimu na Češkem.

Prodaje se po vseh trgovinah mirodij in jestvin. Glavni zastop za Trst, Istro, Dalmacijo in Italijo pri Ant. Tiani v Trstu, Via Carintia št. 23.

Najnovejše

letno blago

iz prave ovčje volne

pošilja proti povzetju po jako nizkih stalnih cenah poznana rečna in solidna tvrdka

J. W. SIEGEL

BRNO Brünn.

Gospodje krojači, kateri še nimajo mojih vzorkov, ter želé razširiti krog svojih naročiteljev v porabo jako solidnega blaga, naj se obrnejo z dopisnico zaupno name.

Dobé mojo najnovejšo zbirko vzorkov brezplačno in franko.

PRI JULIJU GRIMMU

dežnikar, Barriera Vecchia 18

je zelo bogata zaloga dežnikov za go spe in gospode za jako nizke cene. — Dežniki iz bombaža od 80 novč. naprej. Dežniki iz volne in satina od f. 1.40. naprej. Dežniki zidani od f. 2.50. naprej.

Sprejemajo se vsakovrstni popravki za jako nizke cene. 41—104

Dečka

od 14. do 16. leta se išče za trgovino v Skednji. Natančneje se izvé pri upravnistvu našega lista.

Tovarno skladišče blaga iz ovčje volne.

A. SAMEK & Co.

Brno (Brünn), Bahnring 16., (poleg vrta „Grand Hôtel“.

Ugodne naročbe najnovejšega in najboljšega modernega blaga za gospe, gospode in deco, toliko za zasebnike, kolikor za krojače.

Uzorki na zahtovanje.

FILIJALKA V TRSTU

c. kr. priv. avstr.

KREDITN. ZAVODA

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 2 1/2%	30-dnevni odkaz 2%
8- " " 2 1/4 "	3-mesečni " 2 1/4 "
30- " " 3 " "	6- " " 2 1/2 "

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu pripozna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 20. februarja, 20. aprila, in 20. julija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto. V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano in Solnograd — brez stroškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti 5 1/2% letnih obrestih do 1000 gld., za večše svote po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 9. maraja 1888.

48—54

Najboljši

papir za cigarete

13-26

je pristni

LE HOUBLON

francozki fabrikat Cawleyov in Henryev v Parizu.

Svari se pred ponarejenjem.

Ta papir gorko priporočajo gospodje dr. J. J. Pohl, E. Ludwig, E. Lipmann, profesor kemije na dunajskem vsučiljišču, radi njegove najboljše kakovosti, radi njegove čistote in zato, ker v njem ni nikake druge zdravju škodljive tvorine.

Pozor: Vsak naj pazi na naslednji podpis:

17, rue de Valenciennes, PARIS

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

se priporoča velečastiti duhovščini za izdelovanje cerkvenih potrebščin najnovejše oblike namreč: —12—5

Monštrauc, kelihov, eiborijev, svetilnic, svečnikov, itd. itd.

po najnižji ceni.

Tudi se pri njem stara cerkvena priprava v ognju pozlati, posrebrni in popravi.

Na blagovoljna vprašanja bode radovoljno odgovarjal.

Pošilja vsako blago

dobro shranjeno in

poštne prosto.

Staro orodje naj se pošilja v po-

praviljanje nefrankirano.

Izdajatelj in odgovorni urednik Lovro Žvab.

Tiskarna Dolenc v Trstu.